

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.09.2006, sp. zn. 8 Tdo 1069/2006

Číslo:

Právní věta:

Soud:

Datum rozhodnutí: 01.01.1970

Spisová značka:

Číslo rozhodnutí:

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí:

Hesla: Fikce neodsouzení, Mladiství, Řízení proti mladistvým, Trest souhrnný

Předpisy: 140/1961 Sb. § 35 odst. 2
§ 35 odst. 3

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 19

I. Úroveň rozumové a mravní vyspělosti požadovaná ustanovením § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže jako předpoklad trestní odpovědnosti mladistvých má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého nedílný celek. Rozumovou a mravní vyspělost mladistvého je třeba posuzovat jednak ve vzájemných souvislostech obou těchto složek (nikoliv izolovaně), jednak ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých, přičemž ze zákonné úpravy nevyplývají odlišné podmínky pro stanovení úrovně rozumové vyspělosti a mravní vyspělosti; v obou případech platí, že pouze v odůvodněných pochybnostech podložených konkrétními zjištěními je na místě, aby tato otázka byla řešena na podkladě posudku znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popřípadě psychologie.

II. Vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně je mezníkem pro rozlišování mezi vícečinným souběhem a recidivou pouze tehdy, jestliže odsuzující rozsudek posléze nabyt právní moci a v době rozhodování o jiném trestném činu pachatele s ním není spojena fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [8 Tdo 1069/2006](#))

Nejvyšší soud k dovolání obviněného P. Ch. zrušil ve výroku o trestním opatření rozsudek Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, a krajskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 8 T 44/2003, byl obviněný mladistvý (dále jen „mladistvý“) P. Ch. uznán vinným proviněním krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. a odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák. a podle § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže k souhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody na 5 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 33 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců; současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V dalším bylo rozhodnuto ohledně spoluobviněných M. M. a R. D. a o náhradě škody.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se mladistvý dopustil provinění krádeže tím, že 1. společně s obviněným R. D. v době od 18.00 hodin dne 29. 4. 2003 do 05.00 hodin dne 30. 4. 2003 v B., po předchozí dohodě vnikli za použití násilí po vystřížení plechu do plechové skříňky na pečivo umístěné vedle prodejny potravin E., odkud odcizili nejméně 20 ks rohlíků v hodnotě 20 Kč a rozlomili 1 chléb v hodnotě nejméně 10 Kč a poškozením skříňky způsobili škodu ve výši 577,50 Kč, vše ke škodě podnikatele J. P.,

2. společně s obviněným R. D. dne 30. 4. 2003 v době od 01.00 hodin do 05.30 hodin v B., po předchozí dohodě, zatímco obviněný R. D. hlídal před restaurací S., mladistvý P. Ch. vnikl za použití násilí po rozbití podávacího okna v zadní části do restaurace S., odkud ze zásuvky výčepního pultu odcizil finanční hotovost ve výši 2200 Kč ke škodě K. F., přičemž rozbitím okna způsobil K. F. škodu ve výši 520 Kč,

3. mladistvý P. Ch. sám v době od 23.00 hodin dne 5. 5. 2003 do 01.25 hodin dne 6. 5. 2003 v B., vnikl za použití násilí po rozbití podávacího okna v zadní části do restaurace S., odkud odcizil cigarety různých značek v celkové hodnotě 868 Kč a rozbitím okna způsobil škodu ve výši 510 Kč, vše ke škodě K. F.,

4. mladiství P. Ch. a M. M. společně v době od 23.30 hodin dne 7. 5. 2003 do 12.45 hodin dne 8. 5. 2003 v B. po předchozí dohodě, zatímco mladistvý M. M. hlídal, mladistvý P. Ch. vnikl za použití násilí po rozbití přízemního okna do restaurace v prostorách D. s., odkud odcizili cigarety a žvýkačky v celkové hodnotě 3573,30 Kč a rozbitím okna způsobili škodu ve výši 360 Kč, vše ke škodě R. M. Rozsudek soudu prvního stupně napadl mladistvý P. Ch. odvoláním směřujícím proti výroku o vině i výroku o trestním opatření. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, byl podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestním opatření. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo nově rozhodnuto tak, že mladistvý byl odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. a § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže k trestnímu opatření odnětí svobody na 3 měsíce, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu 1 roku a 3 měsíců. Jinak zůstal rozsudek soudu prvního stupně v jeho věci nezměněn. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal mladistvý P. Ch. v zákonné lhůtě prostřednictvím obhájce dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i všem na něj navazujícím výrokům. Odkázal v něm na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Podle názoru dovolatele soudy nesprávně interpretovaly ustanovení § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, směřovaly rozumovou a mravní vyspělost, byť zákon jasně stanoví, že se jedná o dvě samostatné obligatorní podmínky trestní odpovědnosti mladistvých, které musí být splněny kumulativně. Zatímco u rozumové vyspělosti lze podle dovolatele vycházet z vyvratitelné právní domněnky, že každá osoba starší 15 let je natolik rozumově vyspělá, aby dokázala rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a toto jednání patřičným způsobem ovládat, u mravní vyspělosti zákon takovou vyvratitelnou podmínku nestanoví, a proto se zde musí uplatnit obecný princip, že je na orgánech činných v trestním řízení, aby byla prokázána, což se údajně v konkrétním případě nestalo. Dovolatel nesouhlasí ani s postupem odvolacího soudu při ukládání trestního opatření. Jak dále dovolatel upozornil, nyní posuzovaného provinění se dopustil před vyhlášením odsuzujícího rozsudku Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10

Tm 20/2004, který nabyl právní moci ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005, a mělo mu být proto ukládáno souhrnné trestní opatření.

Dovolatel nesouhlasí ani s výměrou trestního opatření odnětí svobody s odůvodněním, že při jeho ukládání byl porušen zákaz reformationis in peius. Původním rozsudkem soudu prvního stupně mu totiž bylo uloženo souhrnné trestní opatření odnětí svobody na 5 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců, a to za současného zrušení výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karvině sp. zn. 8 T 32/2003; tím mu bylo původně uloženo trestní opatření odnětí svobody na tři měsíce, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu patnácti měsíců.

Z podnětu jeho odvolání mu bylo napadeným rozsudkem odvolacího soudu uloženo trestní opatření odnětí svobody na 3 měsíce, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 15 měsíců, ač rozdíl ve výměře předchozích trestních opatření činil 2 měsíce a ve zkušebních dobách činil 3 měsíce. Právě tento rozdíl bylo podle dovolatele nutné při ukládání trestního opatření respektovat a nebylo možné uložit mu přísnější trestní opatření než 2 měsíce odnětí svobody, jehož výkon by byl podmíněně odložen na zkušební dobu 3 měsíce.

Mladistvý P. Ch. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání mladistvého P. Ch. podrobně rozvedl, proč považuje jeho námitky vůči aplikaci ustanovení § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže za nedůvodné. Podle státního zástupce neobstojí ani výhrady, na jejichž základě se mladistvý domáhal uložení souhrnného trestního opatření ve vztahu k trestní věci vedené u Okresního soudu v Karvině, soudu pro mládež, pod sp. zn. 10 Tm 20/2004, protože odsuzujícím rozsudkem v této věci bylo ukládáno trestní opatření za skutky spáchané po 20. 8. 2003, a nebyly proto splněny předpoklady podle § 35 odst. 2 tr. zák. Výtky týkající se zákazu reformationis in peius označil státní zástupce za námitky procesní povahy, jež nelze podřadit pod uplatněný důvod dovolání, a navíc vycházejí z právního názoru, který je v rozporu s rozhodnutím publikovaným pod č. 4/1998 Sb. rozh. tr. Státní zástupce navrhl, aby bylo zjevně neopodstatněné dovolání mladistvého podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání mladistvého je zčásti důvodné.

Námitky dovolatele týkající se nesprávné interpretace ustanovení § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a vadného uložení trestního opatření, nebylo-li ukládáno trestní opatření souhrnné, lze podřadit pod uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Výhrady mladistvého týkající se chybné interpretace ustanovení § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže však nemohou obstát.

Podle § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Citované ustanovení zavádí tzv. podmíněnou či relativní trestní odpovědnost nebo přičetnost vázanou na rozumovou a mravní vyspělost. Rozumová a mravní vyspělost má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého určitý celek. Obecně je složka rozumového vývoje charakterizována tak, že zahrnuje postupné individuální nabývání schopnosti pojmového myšlení, přičemž stupeň takového vývoje je určován dosaženou úrovní tohoto typu myšlení. Za mravní vývoj osobnosti mladistvého se považuje proces, v němž si osobnost mladistvého v průběhu individuálního rozvoje osvojuje normy chování, které platí v daném období rozvoje společnosti, a tyto přeměňuje na osobní a morální kvality. Jinými slovy, mladistvý je zásadně trestně odpovědný; pouze nedosáhl-li v době činu takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin odpovědný.

Lze tedy souhlasit s dovolatelem, že požadovaná úroveň rozumové, jakož i mravní vyspělosti je předpokladem trestní odpovědnosti mladistvého. V ustanovení § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže ale již nemá oporu jeho tvrzení, že zatímco u rozumové vyspělosti platí vyvratitelná

právní domněnka, podle níž každá osoba starší 15 let je natolik rozumově vyspělá, aby dokázala rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a toto jednání patřičným způsobem ovládat, přičemž pouze v případě důvodných pochybností o rozumové vyspělosti může být na základě znaleckého posudku zjištěn opak, u mravní vyspělosti údajně taková vyvratitelná domněnka zákonem stanovena není, v důsledku čehož je třeba ji prokázat stejně jako ostatní podmínky naplnění skutkové podstaty provinění.

Jak již bylo naznačeno, pojem rozumové a mravní vyspělosti je třeba vykládat jednak ve vzájemných souvislostech (nikoliv izolovaně, jak naznačuje dovolatel), jednak ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých. Zákon neobsahuje odlišné podmínky pro stanovení úrovně rozumové vyspělosti a mravní vyspělosti; v obou případech platí, že pouze v odůvodněných pochybnostech podložených konkrétními zjištěními je na místě, aby tato otázka byla řešena ve spolupráci se znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popřípadě psychologie. Závěr zpochybňující, že mladistvý P. Ch. je trestně odpovědný za čin z důvodu chybějící či nedostatečné mravní vyspělosti, by musel být podmíněn zjištěním, podle něhož tu jsou konkrétní skutečnosti nasvědčující tomu, že mravní vyspělost mladistvého je nižší, než jaká je běžná u osob ve věku mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku, a to např. proto, že mladistvý byl od útlého věku vychováván v prostředí, jež se vyznačovalo tím, že páchaní trestné činnosti bylo běžnou normou chování. O takovou situaci však v případě mladistvého P. Ch. evidentně nešlo.

Jak odvolací soud přiléhavě poznamenal, mladistvý P. Ch. se dopustil činu ve věku 16 let a 4 měsíců, nepochází ze zaostalé rodiny, jež by se vyznačovala např. tím, že páchaní majetkové trestné činnosti bylo běžnou normou chování. Mladistvý se již v minulosti opakovaně dopustil kriminálních deliktů, které byly projednávány a řešeny před příslušnými orgány, a nad mladistvým byla dokonce nařízena ústavní výchova. S ohledem na věk mladistvého, rodinné zázemí a dříve uplatněná opatření mladistvý podle závěrů odvolacího soudu věděl, že se dopouští nedovoleného jednání vůči cizímu majetku. O tom ostatně svědčí též zjištění, podle něhož ve dvou případech byla trestná činnost páchána tak, že pachatelé vědomi si nedovolenosti svého jednání si rozdělili úlohy; spoluobviněný hlídal, zatímco mladistvý P. Ch. za použití násilí vlezl dovnitř napadeného objektu, aby zde odcizil věci konkretizované ve výroku rozsudku soudu prvního stupně. Opíraje se o poznatky vztahující se k povaze trestné činnosti, jež nebyla nikterak sofistikovaná, věku, výchově a dosavadnímu způsobu života mladistvého není ani podle dovolacího soudu žádný rozumný důvod pro zpochybnění potřebného stupně nejen rozumové, ale ani mravní vyspělosti, aby mladistvý mohl rozpoznat nebezpečnost svého činu pro společnost nebo své jednání ovládat. Zjištěné skutečnosti ani v nejmenším nevzbuzují pochybnosti o trestní odpovědnosti mladistvého ve smyslu podmínek podle § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Další námitka mladistvého P. Ch. se týkala výroku o trestním opatření, které mu bylo uloženo napadeným rozsudkem odvolacího soudu. Mladistvý vytkl, že odvolací soud pochybil, neuložil-li mu souhrnné trestní opatření se zřetelem k výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Tato námitka je opodstatněná.

Rozsudkem soudu prvního stupně bylo mladistvému P. Ch. uloženo souhrnné trestní opatření odnětí svobody na 5 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců, a to za současného zrušení výroku o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003, jakož i všech dalších rozhodnutí na tento výrok obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Odvolací soud však v odůvodnění napadeného rozsudku konstatoval, že v mezidobí od vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně došlo ke změně okolností ve vztahu k odsouzení Okresním soudem v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003. Konec zkušební doby podmíněného odsouzení mladistvého uplynul dne 5. 12. 2004 (rozsudek nabyl právní moci dne 5. 9. 2003), a protože do 1 roku od jejího uplynutí nebylo rozhodnuto, zda se mladistvý osvědčil ve zkušební době (§ 60 odst. 2 tr. zák.), musel si tuto otázku posoudit jako otázku předběžnou odvolací soud sám. Podle odvolacího soudu se má za to, že

se podmíněně odsouzený osvědčil, a že se tedy na mladistvého P. Ch. hledí, jako by nebyl odsouzen. V důsledku toho odvolací soud vyvodil, že mladistvému nelze uložit souhrnné trestní opatření s ohledem na již citovaný odsuzující rozsudek Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003. O dalších odsuzujících rozsudcích mladistvého se odvolací soud výslovně nezminil, ač provedl důkaz čtením opisu z evidence Rejstříku trestů ze dne 23. 1. 2006 a obsahem spisu Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, sp. zn. 10 Tm 20/2004, a nezabýval se tedy ani otázkou, zda případně přicházelo v úvahu uložení souhrnného trestního opatření ve vztahu k některému z nich.

Se závěry odvolacího soudu je třeba souhlasit potud, že posouzení předběžné otázky, zda se mladistvý P. Ch. osvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003, muselo najít svého výrazu i v závěrech o uložení souhrnného trestního opatření. Posoudil-li odvolací soud tuto předběžnou otázku tak, že se má za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil, a že se tedy na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, nebylo možné uložit mu souhrnné trestní opatření za současného zrušení výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003; takový důsledek jednoznačně plyne z ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák.

Otázkou ale bylo, zda fikce, podle níž se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, má význam toliko z hlediska nemožnosti ukládání souhrnného trestního opatření, či zda jsou její důsledky významnější a širší v tom smyslu, že se dotýkají samotné existence vyhlášení odsuzujícího rozsudku, s nímž je tato fikce spojována. Jinými slovy jde o otázku, zda vyhlášení takového odsuzujícího rozsudku zůstává nadále relevantním mezníkem z hlediska rozlišování mezi vícečinným souběhem a recidivou, či zda k němu již nadále – jako k takové relevantní skutečnosti – přihlížet nelze.

Státní zástupce ve vyjádření k dovolání mladistvého P. Ch. zastával názor, že tato fikce má význam toliko z hlediska nemožnosti uložení souhrnného trestního opatření, a nejspíše ke stejnému závěru se přikláněl i odvolací soud, pokud při ukládání trestního opatření nepřihlédl k dalšímu vyhlášení odsuzujícího rozsudku Okresním soudem v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, který nabyl právní moci ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Jak se podává z obsahu těchto rozsudků, mladistvý byl za provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák., neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestnímu opatření na 9 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 1 roku a 6 měsíců, a za skutek popsany pod bodem 2. rozsudku soudu prvního stupně bylo upuštěno od uložení souhrnného trestního opatření k rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003. Skutky zakládající znaky provinění, jimiž byl mladistvý uznán vinným, byly dokončeny (jednalo se vesměs o pokračování v trestném činu) v listopadu a prosinci 2003, s výjimkou skutku pod bodem 2., k jehož spáchání došlo dne 12. 8. 2003. Z hlediska časové posloupnosti je tedy zjevné, že ke spáchání nyní posuzovaných skutků (duben, květen 2003) došlo před vyhlášením tohoto odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně.

Z hlediska úvah rozhodných pro ukládání trestního opatření bylo v daných souvislostech významné posouzení otázky, jaký je vzájemný vztah mezi proviněními, jimiž byl obviněný P. Ch. uznán vinným v posuzované věci, trestným činem, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003, ve vztahu k němuž se na něj hledí, jako by odsouzen nebyl, a konečně proviněními, jimiž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Vyřešení vzájemného vztahu mezi těmito proviněními a trestným činem je závislé, jak již bylo shora uvedeno, na důsledcích právní fikce, že se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, ve vztahu k odsouzení založenému rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003.

V obecné rovině lze předeslat, že právní fikce, podle níž se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, má ten význam, že odsouzení, kterého se tato fikce týká, přestalo právně existovat. Jinak řečeno s tím, že byl pachatel pravomocně odsouzen pro dřívější trestný čin, nebudou nadále spojovány žádné relevantní trestněprávní důsledky, a to nejen ty, které zákon výslovně uvádí v

ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák. Bylo by v logickém rozporu, aby se v určitých souvislostech na takové odsouzení pohlíželo, jako by právně neexistovalo, a v jiných souvislostech by se s ním bylo uvažovalo, jako by existovalo nadále. Právě takový logický rozpor v sobě obsahuje závěr, že zatímco dřívější odsouzení takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, brání uložení souhrnného trestu, avšak současně nebrání tomu, aby se přihlíželo k vyhlášení odsuzujícího rozsudku, s nímž je tato právní fikce o neodsouzení spojena, jako ke kritériu relevantnímu pro úvahy o souběhu trestných činů, eventuálně provinění, jak uvádí státní zástupce ve svém vyjádření. Právní fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, podle dovolacího soudu znamená, že nejenže se neužije ustanovení o souhrnném trestu (souhrnném trestním opatření) ve smyslu § 35 odst. 3 tr. zák., ale nelze přihlížet ani k tomu, že byl vyhlášen odsuzující rozsudek za trestný čin (provinění), na nějž se tato fikce vztahuje. Kritériem pro souběh trestných činů je vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně proto pouze tehdy, jestliže takový rozsudek též posléze nabyl právní moci a v době rozhodování o jiném trestném činu s ním není spojena fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

V posuzované věci to znamená, že k vyhlášení odsuzujícího rozsudku ve věci Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 již ve světle úvah o souběhu provinění mladistvého nelze přihlížet. Protože mezi proviněními, jimiž byl mladistvý P. Ch. uznán vinným Okresním soudem v Karviné, soudem pro mládež, pod sp. zn. 8 T 44/2003 (v nyní projednávané věci) a pod sp. zn. 10 Tm 20/2004, není okamžik vyhlášení odsuzujícího rozsudku, k němuž by bylo možné přihlížet a který by byl překážkou jejich souběhu, a tato provinění byla spáchána dříve, než byl dne 29. 4. 2005 vyhlášen pravomocný rozsudek Okresním soudem v Karviné, soudem pro mládež, pod sp. zn. 10 Tm 20/2004, jsou ve vztahu k tomuto rozsudku a jeho výroku o trestním opatření splněny předpoklady pro uložení souhrnného trestního opatření.

Krajský soud v Ostravě, soud pro mládež, při ukládání trestního opatření mladistvému P. Ch. nevzal v úvahu všechny rozhodné skutečnosti a pochybil, nezabýval-li se úvahou o uložení souhrnného trestního opatření odnětí svobody. Bude proto na něm, aby si opatřil důkazy potřebné k rozhodnutí o souhrnném trestním opatření a poté je provedl ve veřejném zasedání a znovu rozhodl.

Mladistvý P. Ch. konečně namítl, že mu bylo vyměřeno trestní opatření převyšující rozdíl mezi původně uloženým souhrnným trestním opatřením (5 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců) a trestním opatřením uloženým rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 (3 měsíce, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 15 měsíců), čímž byl údajně porušen zákaz reformationis in peius. Výhradu vůči výměře trestního opatření nelze podřadit pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., svou povahou se spíše blíží námitkám relevantním z pohledu důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat mimo jiné též tehdy, jestliže byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Se zřetelem k výše uvedeným závěrům vztahujícím se k možnosti ukládání souhrnného trestního opatření však již není tato otázka významná; jen pro úplnost dovolací soud poznamenává, že podle stávající praxe soudů v případě, když nelze užít ustanovení o souhrnném trestu, neboť dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele v době odvolacího řízení již hledí, jako by nebyl odsouzen, není možné chápat zákaz reformace in peius (§ 259 odst. 4 tr. ř.) tak, že po zrušení výroku o souhrnném trestu odnětí svobody, který byl uložen soudem prvního stupně, lze uložit trest jen v délce, jež tvoří rozdíl mezi délkou trestu uloženého soudem prvního stupně jako trestu souhrnného a trestu, který byl uložen dřívějším rozsudkem. Pokud jde o uvedený zákaz, odvolací soud je v tomto případě omezen při ukládání trestu pouze délkou trestu odnětí svobody, který byl uložen soudem prvního stupně jako trest souhrnný (k tomu viz rozhodnutí pod č. 4/1998 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud proto po zjištění, že dovolání je ve výše vyloženém směru důvodné, zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ve výroku o trestním opatření; zrušil také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poté Krajskému soudu v Ostravě, soudu pro mládež, přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.